

**Model włączania mieszkańców
w rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych**

Model włączania mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych

A decorative graphic consisting of three colored lines (red, orange, and blue) that start from circular endpoints and extend horizontally to the right. The red line starts at a red circle, the orange line starts at an orange circle, and the blue line starts at a blue circle. The lines are positioned below the main title.

opracowany w ramach projektu pn.

WARNiK – Wielkopolska Akademia Rzecznictwa NGO i Kooperacji

Projekt realizowany z dotacji programu Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy, finansowanego z Funduszy EOG

Leszno/Poznań, 2022

Autorki:

Beata Grzegorzewska, Sylwia Stec, Natalia Szymanowska,
Monika Wieczorek

Redaktorki merytoryczne:

Ewa Gałka, Anna Jądrzyk

Oprawa graficzna:

Zuzanna Kuncewicz

Korekta językowa:

Maria Gałka

Druk:

Zakład Aktywności Zawodowej „Promyk”
www.zaz-promyk.pl

Copyright by:

Stowarzyszenie Centrum Promocji i Rozwoju Inicjatyw
Obywatelskich PISOP, 2022 r.

www.pisop.org.pl

Spis treści:

- 5 Tytułem wstępu
- 6 Skąd pomysł na realizację projektu?
- 7 Dla kogo jest Model?
- 9 Etapy wdrażania Modelu

- 10 **Etap I** - Identyfikacja potrzeb i problemów + inspiracje z gmin
- 14 **Etap II** - Diagnoza problemu + inspiracje z gmin
- 19 **Etap III** - Rozpoznanie sprzymierzeńców + inspiracje z gmin
- 23 **Etap IV** - Decyzja o realizacji zadania
- 25 **Etap V** - Zapewnienie finansów w budżecie gminy
- 28 **Etap VI** - Wybór realizatorów zadania + inspiracje z gmin
- 32 **Etap VII** - Realizacja zadania
- 35 **Etap VIII** - Podsumowanie realizacji zadań

- 40 Budżet z punktu widzenia jednostek samorządu terytorialnego
- 41 Dlaczego warto wdrażać Model?
- 43 O projekcie WARNiK
 - ? Działania w ramach projektu Warnik

Wstęp

Patrząc w szerszej perspektywie, w ostatnich dekadach możemy śledzić gwałtowne przemiany zachodzące w społeczeństwie i wynikające z nich zmiany w sposobach sprawowania władzy. Reforma administracji samorządowej w Polsce, polegająca na decentralizacji władzy i powstawaniu lokalnych struktur samorządowych, stała się przyczynkiem zarówno do zmiany sposobu funkcjonowania administracji publicznej, jak i rozwoju III sektora.

Coraz częściej mówimy dziś o społeczeństwie obywatelskim, ruchach społecznych i inicjatywach oddolnych. W ślad za tym zmienia się też relacja urząd – obywatele, co widać wyraźnie nawet w samej nomenklaturze: obowiązujący do niedawna oficjalny „obywatel” został wyparty przez zdecydowanie mniej sformalizowanego „mieszkańca”, wskazując na trend zmian i coraz większy nacisk kładziony na budowanie relacji.

Zmienia się zakres i forma współpracy pomiędzy **jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi i mieszkańcami**. Organizacje pozarządowe w coraz większym stopniu potrafią skutecznie i efektywnie identyfikować i zaspokajać potrzeby tych, na rzecz których działają. Profesjonalizują swoje działania, stają się ważnym partnerem dla jednostek samorządu terytorialnego, biznesu. Coraz więcej inicjatyw pochodzi od samych mieszkańców, zdecydowanie częściej wskazują oni na kierunki zmian i potrzeby społeczne. Mieszkańcy chcą wpływać na otoczenie, mają coraz większą świadomość możliwości angażowania się we wspólnoty lokalne i z tej możliwości korzystają.

Budowanie społeczeństwa obywatelskiego jest procesem wymagającym czasu, współpracy i przede wszystkim — obustronnego zaufania. Jedną z takich form współpracy, opartej na wzajemnym zaufaniu i oddaniu

poła do działania, jest realizacja zadań dla lokalnej społeczności: oddolnych inicjatyw, w których zarówno **mieszkańcy, organizacje pozarządowe oraz jednostki samorządu terytorialnego** (urzędy gmin/starostwa powiatowe) mogą wspólnie odpowiedzieć na lokalne potrzeby w najlepszy, wypracowany wspólnie sposób.

Wiara w kooperację trzech partnerów: mieszkaniac – organizacja pozarządowa – jednostka samorządu terytorialnego, stanowiła fundament do stworzenia pilotażowego projektu pn. **WARNiK – Wielkopolska Akademia Rzecznictwa NGO i Kooperacji**, który zrealizowany został w okresie od stycznia 2021 r. do sierpnia 2022 r., przez stowarzyszenie Centrum PISOP w partnerstwie z norweską firmą Newschool.

Przez blisko 20 miesięcy 14 samorządów lokalnych z Wielkopolski (gminy i powiat) testowało nowe podejście do rozwiązywania problemów społecznych, polegające na aktywnym włączaniu w ten proces mieszkańców. Efektem ich zaangażowania i pracy jest **Model włączania mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów**, który oddajemy do Państwa dyspozycji.

Model składa się z 8 etapów, które pokazują drogę od momentu identyfikacji problemu/potrzeby przez mieszkańców gminy/powiatu, aż do zakończenia realizacji zadania publicznego będącego odpowiedzią na owe potrzeby/problemy. To wszystko z zaangażowaniem trzech kluczowych partnerów. Etapy zostały scharakteryzowane i opatrzone inspiracjami z projektu **WARNiK**, dzięki czemu nadają mu praktyczny charakter.

Liczymy, że Model stanie się dla Państwa, inspiracją i wskazówką do tego, by jeszcze skuteczniej, w oparciu o lokalne zasoby i partnerów, rozwijać społeczności lokalne.

Zespół projektu **WARNiK**

Dla kogo jest Model?

Model włączania mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych skierowany jest do:

- mieszkańców, którzy w swoich środowiskach identyfikują potrzeby/problemy społeczne i chcą wpłynąć na ich rozwiązanie,
- organizacji pozarządowych¹, dla których aktywność społeczna mieszkańców stanowi motywację i inspirację do działania,
- jednostek samorządowych gminnych/powiatowych, otwartych na rozwój wspólnot lokalnych z wykorzystaniem dostępnych zasobów i partnerów.

Model to:

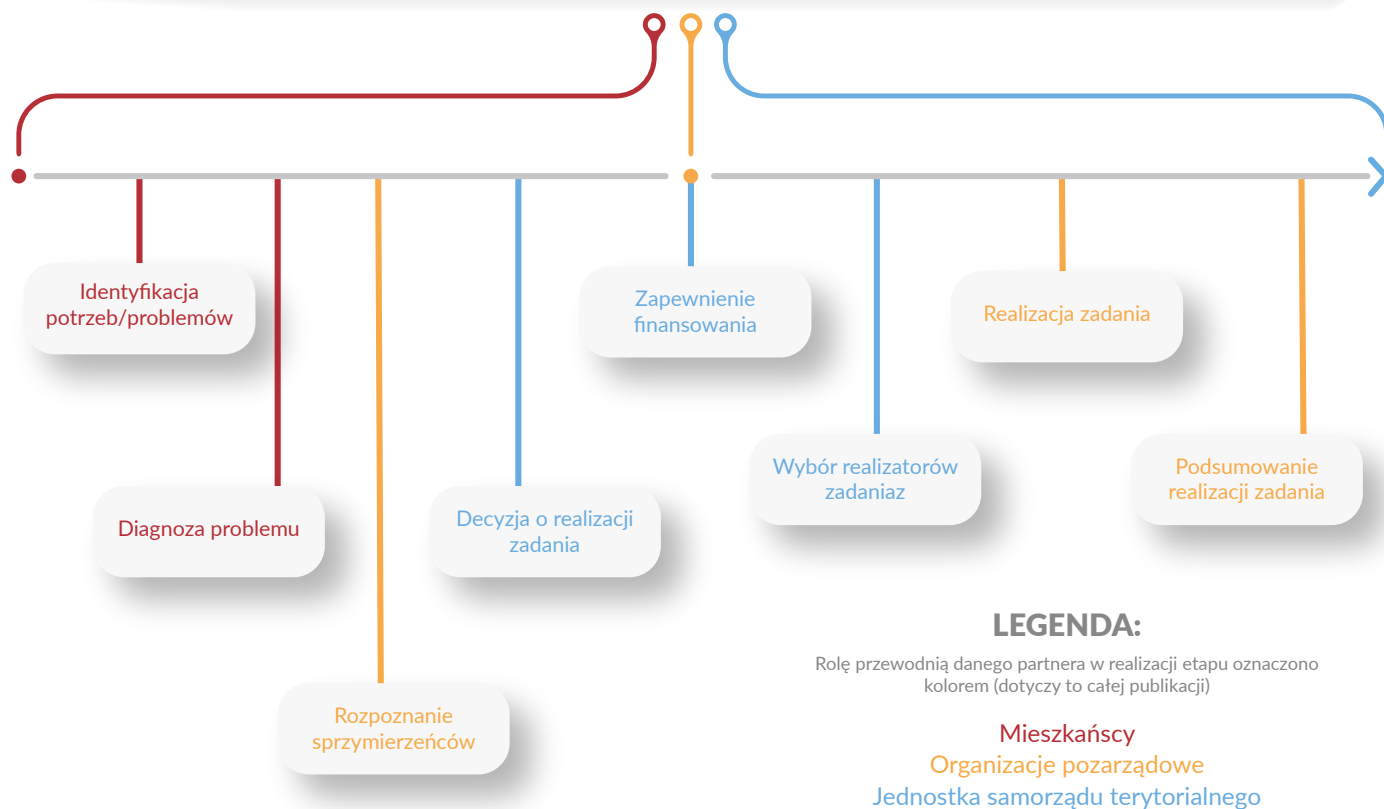
¹ Organizacje pozarządowe – podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 2 UDPPW, m.in. stowarzyszenia, fundacje, spółdzielnie socjalne.

- pilotażowe działania, zakładające włączanie mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych, przy wsparciu administracji samorządowej i lokalnych organizacji pozarządowych,
- schemat postępowania od momentu identyfikacji potrzeb/problemów społecznych przez mieszkańców, aż po realizację zdania publicznego, które ma na owe problemy/potrzeby odpowiedzieć,
- instruktaż angażowania mieszkańców/rzecznictwa mieszkańców na rzecz zlecenia realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym w gminie/powiecie,
- zbiór informacji nt. włączenia mieszkańców w rolę rzeczników we współpracy organizacji pozarządowych i jednostek samorządu terytorialnego.

Etapy wdrażania Modelu

Model włączania mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych

Etap I – Identyfikacja potrzeb i problemów

- obserwacja środowiska lokalnego, zjawisk społeczno-gospodarczych,
- zgłoszenie przedstawicielom urzędu gminy/starostwa powiatowego potrzeb/problemów zidentyfikowanych przez mieszkańców,
- umożliwienie mieszkańcom zgłaszania potrzeb/problemów społecznych w urzędzie gminy/starostwie powiatowym, np. za pomocą formularza.

Mieszkańcy, w tym działacze organizacji pozarządowych, np. stowarzyszenia, fundacji, klubu, spółdzielni socjalnej, funkcjonujący w społeczności lokalnej często identyfikują potrzeby lub problemy, które zmniejszają komfort życia. Ich spostrzeżenia dotyczące potrzebnych zmian w przestrzeni społecznej i publicznej powinny być brane pod uwagę przy planowaniu działań przez urząd gminy lub starostwo powiatowe, a cały proces powinien zostać zakończony pisemnym zgłoszeniem uwag/wniosków.

rekomendacje dla:

zgłaszających potrzeby/problemy

- Zgłoszenie przez mieszkańca gminy/powiatu problemu. W celu wzmocnienia swojego zdania skontaktowanie się przynajmniej z jedną organizacją pozarządową działającą w obszarze problemu (np. ekologią, edukacją, polityką senioralną) i stworzenie z nią koalicji.

rekomendacje dla:

urzędu przyjmującego zgłoszenie

- Otwarcie urzędu gminy/starostwa powiatowego na sugestie mieszkańców, umożliwiające zgłoszenie zidentyfikowanych potrzeb/problemów społecznych.
- Przygotowanie formularza zgłoszeniowego, pomagającego zebrać istotne informacje od mieszkańców/organizacji pozarządowych. Formularz ogólnodostępny.

- Uwzględnienie pracy urzędu w trybie planowania rocznego. Zgłoszenie najlepiej najpóźniej do początku drugiego kwartału zadania, które zostanie wprowadzone na kolejny rok (jeśli zadanie zostanie przyjęte).

- Wypracowanie przez mieszkańca i organizację porządkową wstępnego stanowiska, zawierającego: opis problemu, dane statystyczne/iłościami dotyczące skali problemu, obszaru jego występowania oraz przygotowanie wstępnego kosztorysu, by ocenić realność rozwiązania problemu.

- Znalezienie zapisów w strategicznych dokumentach gminy/powiatu, które potwierdzają pomysł, wpisujący się w lokalną politykę. Zebrane informacje, badania pozwalały na rzeczową i konstruktywną rozmowę z przedstawicielami gminy/powiatu.

ny np. w siedzibie urzędu w wersji drukowanej lub na stronie internetowej urzędu/starostwa.

- Przykładowy zakres pytań/zagadnień w formularzu zgłoszeniowym:

- opinie nt. jakości i standardu życia w gminie/powiecie,
- wskazane problemy/potrzeby społeczne do rozwiązania/zaspokojenia,
- skala i miejsce występowania problemu,
- skutki braku podjęcia działań niwelujących występujący problem,
- kontakt do osoby zgłaszającej.

- Weryfikacja możliwości rozwiązania problemu/ odpowiedzi na potrzeby mieszkańców (czy rozwiązanie leży w kompetencjach urzędu danego szczebla administracji); skierowanie sprawy do innego urzędu.

- Publikowanie informacji na temat otrzymanych uwag/wniosków/propozycji mieszkańców oraz promowanie takich możliwości w gminie/powiecie.

- Zaangażowanie mieszkańców w proces konsultacyjny związany z opracowywaniem dokumentów strategicznych, takich jak np. Strategia rozwoju gminy, gminny program rewitalizacji, program rozwiązy-

- W Grodzisku Wielkopolskim Spółdzielnia Socjalna Dworzec mierzyła się z brakiem formalnej współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego, niewystarczającą widocznością oferowanych usług oraz brakiem działań oddolnych skierowanych do środowiska lokalnego. Pracowniczka i prezeska spółdzielni poprosiły o wsparcie kierownictwo Ośrodka Pomocy Społecznej w rozmowach nt. rozwiązania ww. problemu.
- W gminie Lipno mieszkanka dostrzegła brak oferty kulturalno-animacyjnej dla dzieci (szczególnie w godzinach popołudniowych). Nie chcąc dowozić na zajęcia do oddalonego o kilka kilometrów większego miasta, wymyśliła, iż dobrze byłoby zorganizować takie aktywności na miejscu. W gminie są świetlice – miejsca, w których można organizować czas wolny, w związku z czym szukała wsparcia w lokalnej organizacji, w której działają eksperci w zakresie edukacji.
- W Gminie Lubasz coraz większy problem stanowią zaśmiecone tereny spacerowe wokół jeziora. Głosem mieszkańców w tej sprawie stali się przedstawiciele Gminnego Ośrodka Kultury oraz Stowarzyszenia Bliżej Siebie i Natury. To oni, wraz z przedstawicielką tamtejszego Urzędu Gminy, rozpoczęli dyskusję nad sposobem rozwiązania tego problemu i zleceniem zadania w tym obszarze organizacjom pozarządowym.
- Gmina Powidz, ze względu na swój turystyczny charakter, czyste jezioro i walory przyrodnicze bywa często wybieranym miejscem przez okolicznych turystów. Jednak mieszkańcy gminy zauważyli, że to co jest atrakcją dla przyjeżdżających, dla mieszkańców jest normalnością. Szczególnie brak ciekawej formy spędzania wolnego czasu odczuwają dzieci, dlatego też należałoby stworzyć dla nich zupełnie nową ofertę. W odpowiedzi na te potrzeby z inicjatywy mieszkanki zrodził się pomysł darmowych półkolonii dla dzieci, połączonych z atrakcyjnymi wyjazdami poza teren gminy.

- W gminie Ceków-Kolonia mieszkanka, na podstawie doświadczeń swoich oraz grona znajomych, zwróciła uwagę na ograniczoną ofertę skierowaną do seniorów. W pierwszej kolejności rozważane były zajęcia prozdrowotne i rehabilitacyjne dla tej grupy docelowej. Jednak po rozmowach mieszkanki z lokalną społecznością okazało się, że nie ma podmiotów, które mogą zapewnić realizację takiego zadania. Pojawiła się za to zupełnie nowa propozycja dotycząca działań kulturalnych, integrujących pokolenia, co pokazuje, jak ważne jest omówienie pierwotnego pomysłu z mieszkańcami i organizacjami działającymi lokalnie – to, co pierwotnie, wydawać by się mogło świetnym pomysłem, nie zawsze znajduje odzwierciedlenie zarówno w potrzebach, jak i możliwościach lokalnej społeczności.

Identyfikacja potrzeb/problemów

Obserwowanie środowiska, problemów, zjawisk społeczno-gospodarczych

Zgłoszenie przedstawicielom urzędu gminy/starostwa powiatowego potrzeb/problemów zidentyfikowanych przez mieszkańców

Umożliwienie mieszkańcom zgłaszania potrzeb/problemów społecznych w urzędzie gminy/starostwie powiatowym np. za pomocą formularza

Etap II – Diagnoza problemu

- zdefiniowanie problemu zgłoszonego przez mieszkańców,
- analiza problemu, w tym zbieranie danych i przygotowanie podsumowania/raportu,
- określenie celów i sposobów rozwiązania/minimalizowania problemu.

Diagnoza to prawidłowe zdefiniowanie problemu (jego nazwanie), zebranie danych ilościowych i jakościowych potwierdzających jego istnienie lub brak.

Diagnoza problemu wskazanego przez mieszkańców daje podstawę przedstawicielom gminy/powiatu do dalszych działań. Pozwala na weryfikację, na ile problem faktycznie występuje w lokalnej społeczności, jaka jest jego skala, na ile jest odczuwalny przez mieszkańców i jaki na nich wywiera wpływ (jakie są jego konsekwencje).

Jest to proces możliwy do zrealizowania nawet w niewielkich społecznościach lokalnych i bez dużych zasobów.

Diagnoza problemu kończy się wypracowaniem podsumowania/mini raportu. Wnioski z diagnozy pozwalają odpowiedzieć na następujące pytania:

- Czy istnieje faktyczna potrzeba zajęcia się problemem tu i teraz?
- Jakie cele (np. minimalizowanie/rozwiązanie problemu) i kierunki działania powinny zostać podjęte/zaplanowane?

rekomendacje dla:

mieszkańców

- Zorganizowanie zespołu odpowiedzialnego za diagnozę problemu, składającego się z min 3 osób.
- Zaangażowanie do diagnozy ekspertów/osób ze środowiska lokalnego znających temat, przedstawicieli urzędów i organizacji pozarządowych).
- Prowadzenie rozmów z innymi mieszkańcami o ich potrzebach. Przekazywanie informacji w środowisku lokalnym nt. planów prowadzonej diagnozy a w dalszej części jej procesu. Komunikowanie o postępach prac i wynikach.
- Wykorzystanie relacji w środowisku lokalnym (rodzinnym, zawodowym, społecznym), by zachęcić inne osoby do przedstawienia swojej opinii i udziału w prowadzonej diagnozie.
- Dystrybucja ankiet, przeprowadzanie wywiadów z innymi mieszkańcami, prowadzenie obserwacji itp.
- Przygotowanie podsumowania/raportu z diagnozy np. w formie dokumentu, prezentacji.

rekomendacje dla:

organizacji pozarządowych

- Zorganizowanie zespołu odpowiedzialnego za diagnozę problemu, składającego się z min 3 osób.
- Zaangażowanie do diagnozy ekspertów/osób ze środowiska lokalnego znających temat, przedstawicieli urzędów i organizacji pozarządowych).
- Podjęcie się koordynacji procesu diagnozy, w tym zbierania danych, ich analizy oraz przygotowania podsumowania/raportu. Zaproszenie do udziału w diagnozie innych organizacji z gminy/powiatu, w szczególności tych, dla których problem może być ważny (np. działających w obszarze ekologii, jeśli zgłaszany przez mieszkańców problem dotyczy środowiska).
- Budowanie relacji między organizacjami, wzajemna wymiana informacji w obszarze, którego dotyczy diagnoza.
- Bieżący kontakt z lokalnymi organizacjami wspierającymi działalność organizacji pozarządowych, takimi jak Centra Wsparcia Organizacji Pozarządowych.
- Bieżące komunikowanie o planach i o postępach w prowadzonej diagnozie:

rekomendacje dla:

urzędu gminy/starostwa powiatowego

- Upowszechnianie m.in. w mediach społecznościowych, na stronie internetowej urzędu informacji na temat prowadzonej diagnozy wraz z zachęceniem mieszkańców do wzięcia w niej udziału.
- Otwartość na pytania ze strony mieszkańców i przedstawicieli organizacji pozarządowych, wspieranie ich w pozyskaniu danych do diagnozy (np. udostępnianie dokumentów strategicznych gminy/powiatu, diagnoz społecznych, wsparcie w nawiązaniu kontaktów itp.).
- Zapewnienie mieszkańcom/organizacjom możliwości zbierania danych w diagnozie np. podczas organizowanych przez urząd imprez/festynów dla mieszkańców.
- Udostępnianie pomieszczenia w urzędzie np. na zorganizowanie spotkań dla organizacji branżowych dyskutujących nad problemem.
- Wykorzystanie kanałów komunikacji urzędu gminy/starostwa, by dotrzeć z informacją o przeprowadzaniu diagnozy do mieszkańców, jednostek podległych, m.in..

- Zainicjowanie opracowania wspólnych, akceptowalnych dla wszystkich – celów i kierunków działania, aby rozwiązać, zminimalizować problem zgłaszany przez mieszkańców.

- na stronie internetowej/profilu w mediach społecznościowych, np. Facebook,
- podczas spotkań z przedstawicielami lokalnych gremiów, takich jak komisje dialogu obywatelskiego, rady działalności pożytku publicznego, rady seniorów, młodzieżowe rady itp.
- na posiedzeniach rady gminy/powiatu.

- Wsparcie mieszkańców w zbieraniu danych do diagnozy, np.

- dzielenie się swoją wiedzą, doświadczeniami, badaniami,
- przeprowadzenie analizy dostępnych raportów/strategii itp. w obszarze problemu.

- Dystrybucja ankiet wśród fundacji i stowarzyszeń.

- Zorganizowanie spotkania dla tzw. organizacji branżowych (np. działających w obszarze ekologii), podczas których dyskutowany jest problem.

- Przygotowanie podsumowania/raportu z diagnozy np. w formie dokumentu, prezentacji.

- Zainicjowanie opracowania wspólnych, akceptowalnych dla wszystkich – celów i kierunków działania, aby rozwiązać, zminimalizować problem zgłaszany przez mieszkańców.

- Prezentacja wyników diagnozy potwierdzającej istnienie problemu na spotkaniach w dalszych etapach wdrażania Modelu.

Inspiracje z projektu **WARNiK**

- W gminie Rakoniewice odbyło się spotkanie skierowane do organizacji społecznych oraz liderów instytucji gminnych. Zorganizowano je w siedzibie Stowarzyszenia SERCE, które jest rozpoznawalne i cieszy się dobrą opinią w środowisku lokalnym. Podczas spotkania moderator (pracownik Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej w Lesznie) przeprowadził wywiad grupowy, który pozwolił zdiagnozować potrzeby i zasoby lokalne. Następnie opracowano cele i działania w odpowiedzi na potrzeby/problemy. Ważnym elementem spotkania były działania edukacyjne związane z uświadomieniem uczestnikom spotkań, że mają wpływ na wprowadzanie zmian.
- W gminie Kościan, w ramach przygotowań do powołania Młodzieżowej Rady Gminy Kościan, zostały przeprowadzone w szkołach warsztaty metodą przyszłościową. Młodzież, bazując na swoich obserwacjach, co w gminie już jest, a także wyobrażając sobie gminę za kilka lat, sformułowała na kartkach swoje marzenia do realizacji. W ten sposób powstała diagnoza gminy w oparciu o potrzeby młodzieży, co dało solidny fundament pod rozmowy z samorządem o zabezpieczeniu środków pod małe inwestycje i inicjatywy młodzieżowe.
- W gminie Czerwonak diagnoza problemu objęła: ankietę przeprowadzoną w Centrum Wsparcia Organizacji Pozarządowych wśród mieszkańców/przedstawicieli NGO, wywiad z przedstawicielami lokalnych organizacji pozarządowych przy okazji konsultacji Programu Współpracy gminy Czerwonak z organizacjami pozarządowymi, sondaż zrealizowany podczas I nieformalnego spotkania dla czerwonackich NGO (podczas którego organizacje mogły zapisywać swoje przemyślenia dotyczące priorytetowych problemów społecznych na tablicy flipchart), jak i spotkanie z Radą Działalności Pożytku Publicznego. Wszystkie formy diagnozy potwierdziły konieczność zajęcia się problemem edukacji ekologicznej wśród mieszkańców gminy, w szczególności dzieci i młodzieży.

- W Ostrowie Wielkopolskim podczas I Pikniku Organizacji Pozarządowych #Pozarządowi Potrafią ostrowianie mogli nie tylko zapoznać się z działalnością tamtejszych fundacji i stowarzyszeń, ale również odpowiedzieć na pytanie: „Co Ostrów Wielkopolski może zrobić dla mieszkańców?“, zapisując swoje spostrzeżenia (anonimowo) na kolorowych kartkach i przyklejając je do specjalnie do tego przygotowanej tablicy umiejscowionej w widocznym miejscu. Efektem tych i innych form konsultacji był ogłoszony konkurs w obszarze integracji międzypokoleniowej (seniorów z młodzieżą)

Diagnoza problemu

Zdefiniowanie problemu zgłoszonego przez mieszkańców

Analiza problemu, w tym zebranie danych i przygotowanie podsumowania/raportu

Określanie celów i sposobów rozwiązywania/minimalizowania problemu

Etap III – Rozpoznanie sprzymierzeńców, czyli:

- promocja i budowanie dobrego klimatu wokół proponowanych zmian,
- rozmowy, spotkania z przedstawicielami lokalnych instytucji, gremiów konsultacyjno-opiniotwórczych, w oparciu o przeprowadzoną diagnozę,
- informowanie o inicjatywie mieszkańców wśród szerokiego grona odbiorców.

Razem łatwiej – przy wprowadzeniu nowych rozwiązań konieczne są działania promujące i skupione na budowaniu dobrego klimatu wokół proponowanych kierunków zmian i/lub działań. Ich celem jest znalezienie osób, które identyfikują się z zagadnieniem, rozumieją problem, a jednocześnie pomogą przedstawić go w urzędzie gminy/starostwie powiatowym, jako godny uwagi. W pierwszej fazie warto głośno komunikować w najbliższym środowisku lokalnym, zawodowym, społecznym o zauważalnym problemie/odczuwalnej potrzebie. Pozwoli to na wzmocnieniu sygnału, że jako wspólnota i społeczność mamy silniejszy i mocniejszy głos. Sojuszników można szukać wśród radnych, nauczycieli, sołtysów, innych organizacji społecznych, lokalnych gremiów opiniodawczo-doradczych, np. rady działalności pożytku publicznego, rady seniorów, rady młodzieżowej, rady sportu. Ważne, aby rozpowszechniać informacje o chęci rozwiązania zdiagnozowanego problemu np. przy okazji wydarzeń społeczno-kulturalnych w gminie/powiecie (happeningów, festynów) oraz wykorzystywać w tym celu kanały komunikacyjne, takie jak strony internetowe, media społecznościowe.

rekomendacje dla:

mieszkańców

- Utworzenie bazy organizacji społecznych, które mogą być partnerem wspierającym, posiadać infrastrukturę i formę prawną, potencjalnych realizatorów zadania publicznego.
- Przygotowanie i dystrybucja informacji do osób z najbliższego środowiska (zawodowego, społecznego).
- Zaplanowanie dyskusji z udziałem gremiów konsultacyjnych i opiniodawczych, np. rady działalności pożytku publicznego, rady seniorów, rady młodzieżowej, rady sportu.
- Szukanie wsparcia w instytucjach wspierających postawy partycypacyjne, np. wśród centrów wsparcia organizacji pozarządowych, ośrodków wsparcia ekonomii społecznej, centrów integracji wielkopolskich inicjatyw społecznych, rad pożytku publicznego, rad seniorów, rad młodzieżowych, rady sportu.
- Inicjowanie współpracy z lokalnymi mediami wokół zidentyfikowanych problemów/potrzeb, np. poprzez zapraszanie lokalnych mediów na spotkania, wysyłanie informacji/artkułów dotyczących podejmowanych inicjatyw, udział w organizowanych spotkaniach.
- Na bieżąco informowanie o realizowanych działaniach szerokiej opinii publicznej oraz zbieranie opinii na temat możliwych zmian/działań.

rekomendacje dla:

organizacji pozarządowych

- Wykorzystywanie ciekawych form konsultacji społecznych, które pozwolą wskazać urzędowi/starostwu potrzeby mieszkańców (np. metoda world cafe, spacer badawczy, analiza zasobów i potrzeb SWOT).
- Organizacja spotkań z mieszkańcami, których celem jest omówienie zidentyfikowanych potrzeb/problemów i ewentualnych koniecznych zmian.
- Zaplanowanie dyskusji z udziałem gremiów konsultacyjnych i opiniodawczych, np. rady działalności pożytku publicznego, rady seniorów, rady młodzieżowej, rady sportu.
- Szukanie wsparcia w instytucjach wspierających postawy partycypacyjne, np. wśród centrów wsparcia organizacji pozarządowych, ośrodków wsparcia ekonomii społecznej, centrów integracji wielkopolskich inicjatyw społecznych, rad pożytku publicznego, rad seniorów, rad młodzieżowych, rady sportu.
- Inicjowanie współpracy z lokalnymi mediami wokół zidentyfikowanych problemów/potrzeb, np. poprzez zapraszanie lokalnych mediów na spotkania, wysyłanie informacji/artkułów dotyczących podejmowanych inicjatyw, udział w organizowanych spotkaniach.
- Na bieżąco informowanie o realizowanych działaniach szerokiej opinii publicznej oraz zbieranie opinii na temat możliwych zmian/działań.

rekomendacje dla:

urzędu gminy/starostwa powiatowego

- Udostępnienie przestrzeni do przeprowadzenia spotkań mieszkańców, organizacji pozarządowych.
- Wsparcie organizacyjne mieszkańców i organizacji społecznych podczas konsultacji, w szczególności w zakresie którym nie dysponują (moderator, kontakty do instytucji zajmujących się danym tematem, druk materiałów itp.).
- Zaplanowanie dyskusji z udziałem gremiów konsultacyjnych i opiniodawczych, np. rady działalności pożytku publicznego, rady seniorów, rady młodzieżowej, rady sportu.
- Rozmowy z gremiami opiniodawczymi (radami działalności pożytku publicznego, radami seniorów, radami młodzieżowymi, radami sportu itp.) w celu oceny potrzeby podjęcia działania a także możliwości rozwiązania problemu.
- Inicjowanie współpracy z lokalnymi mediami wokół zidentyfikowanych problemów/potrzeb, np. poprzez zapraszanie lokalnych mediów na spotkania, wysyłanie informacji/artkułów dotyczących podejmowanych inicjatyw, udział w organizowanych spotkaniach.
- Zorganizowanie przez pracowników urzędu konsultacji/spotkań z organizacjami społecznymi w związku z koniecznością uwzględnienia odpowiednich zapisów np. w programie współpracy jednostki samorządowej z organizacjami pozarządowymi, umożliwiających ogłoszenie konkursu na realizację zadania publicznego.
- Wsparcie polegające na wyjaśnieniu mieszkańcom i organizacjom pozarządowym procesu wdrażania nowych zadań, ogłaszania przetargów itp.
- Otwartość na pytania ze strony mieszkańców i przedstawicieli organizacji pozarządowych, wsparcie w nawiązaniu kontaktów np. z przedstawicielami rady gminy/powiatu itp.

Inspiracje z projektu **WARNiK**

- W gminie Świąciechowa po zakończeniu konsultacji społecznych Roczno Programu Współpracy gminy Świąciechowa z organizacjami pozarządowymi na 2022 r. podczas sesji rady gminy radni zostali zapoznani z wynikami konsultacji – mieszkanka lobbująca za wprowadzeniem zmian opisała sytuację osób starszych zamieszkujących gminę oraz konieczność podjęcia działań minimalizujących wykluczenie społeczne tej grupy.
- W gminie Krobia przeprowadzono dwa spotkania konsultacyjne z organizacjami pozarządowymi w godzinach przedpołudniowych i popołudniowych, aby mogła wziąć w nich udział jak największa liczba osób. Spotkania miały charakter warsztatowy. Skupiono się na wskazaniu silnych i słabych stron współpracy pomiędzy NGO a urzędem oraz szukaniu nowych form współpracy, wyznaczaniu kolejnych zadań priorytetowych.
- W powiecie gostyńskim przygotowane zostały konsultacje w formie on-line. Forma była podyktowana trwającą pandemią i ograniczeniem możliwości bezpośredniego spotkania. W korespondencji e-mailowej zapytano organizacje zajmujące się wsparciem psychologiczno-pedagogicznym o ich spostrzeżenia dotyczące narastającego problemu wśród dzieci i młodzieży, a także potrzeby uwzględnienia zadania w zapisach Programu Współpracy Powiatu Gostyńskiego z organizacjami pozarządowymi.
- W Szydłowie urząd zaangażował się w inicjatywę dotyczącą realizacji zadania i zabiegał o włączenie w działania Młodzieżowej Rady Gminy. Ponadto w ramach prac nad przygotowaniem programu współpracy z organizacjami pozarządowymi zorganizowano konsultacje w plenerze, wykorzystując cieszącą się dużą popularnością wśród mieszkańców "Festiwal Planistyczny", na którym przedstawiono warunki zagospodarowania okolicznych terenów, połączony z lokalnym festynem.

- W Ostrowie Wielkopolskim, mieszkanka gminy wraz z przedstawicielką projektu WARNiK na Posiedzeniu Rady Miejskiej omawiały udział Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski w projekcie WARNiK oraz argumentowały potrzebę działań w obszarze polityki senioralnej.
- W Czerwonaku mieszkanka gminy wraz z doradcą Stowarzyszenie Centrum PISOP prezentowały m.in. radnym założenia udziału gminy w projekcie WARNiK oraz wyniki prowadzonej diagnozy, które wskazały na potrzebę realizacji działań edukacyjnych w obszarze ekologii. Pomysł na nową inicjatywę uzyskał pozytywną rekomendację przedstawicieli Rady Gminy.

Rozpoznawanie sprzymierzeńców

Rozmowy, spotkania z przedstawicielami lokalnych instytucji, gremiów konsultacyjno-opiniotwórczych w oparciu o przeprowadzoną diagnozę

Promocja i budowanie dobrego klimatu wokół proponowanych zmian

Informowanie o inicjatywie mieszkańców wśród szerszego grona odbiorców

Etap IV – Decyzja o realizacji zadania

- podjęcie decyzji o realizacji zadania przez radę gminy lub powiatu.

Zbudowanie społeczności osób, instytucji i organizacji, które widzą potrzebę zajęcia się zidentyfikowaną potrzebą/problemem, pozwala zwiększyć szanse na podjęcie decyzji o wpisaniu planowanych działań do programu współpracy jednostki samorządowej z organizacjami pozarządowymi i zapewnieniu ich finansowania. Rada gminy lub powiatu otrzymuje projekt uchwały budżetowej, która przewiduje zwiększenie środków na rozwiązanie problemu. Radni są bowiem odpowiedzialni za zaspokajanie potrzeb wspólnoty lokalnej ² i ³.

rekomendacje dla:

**urzędu gminy/starostwa
powiatowego**

- Przyjęcie niezbędnych zapisów w programie współpracy /dokumentach strategicznych umożliwiających zrealizowanie zadania.
- Zagwarantowanie środków w budżecie gminy/powiatu w następnym roku budżetowym.

- W Grodzisku Wielkopolskim Ośrodek Pomocy Społecznej zmienił regulamin zakupów jednostki, wpisując możliwość zastosowania klauzuli społecznej (art. 15a ustawy o spółdzielniach socjalnych). Zapis ten pozwala jednostce sektora finansów publicznych, udzielającej zamówienia, które nie podlega ze względu na jego wartość ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych, zastrzec, że o udzielenie zamówienia mogą ubiegać się wyłącznie spółdzielnie socjalne.
- W Cekowie-Kolonii dzięki lobbowaniu mieszkanek, współpracy kilku organizacji pozarządowych oraz rozmów z wójtem, zapewniono finansowanie nowego zadania, wymagającego także podjęcia wspólnych działań na rzecz rozwiązania problemu.
- W Szydłowie uproszczono procedury dotyczące aplikowania i rozliczania projektów wyłanianych w otwartych konkursach ofert. Zastosowane zmiany wpłynęły na pogłębienie współpracy między urzędem i organizacjami pozarządowymi, co przelożyło się na budowanie relacji społecznych i zaufania dla jednostki samorządu.

Decyzja o realizacji zadania

Włodarz i rada gminy/powiatu podejmują decyzję o realizacji zadania w odpowiedzi na zgłoszone potrzeby

Etap V – Zapewnienie finansowania

- ujęcie zadania, będącego odpowiedzią na zgłaszane potrzeby mieszkańców, w planie finansowym gminy/powiatu na kolejny rok budżetowy,
- wybór formy realizacji zadania.

Wskazanie przez mieszkańców problemów może stać się podstawą do zwiększenia atrakcyjności i dalszego rozwoju gminy bądź powiatu. Każda inicjatywa odpowiadająca na potrzeby lokalne jest godna rozważenia i zabezpieczenia środków na jej realizację. Sukces zapewni ujęcie zadania w planie finansowym gminy/powiatu na kolejny rok budżetowy (budżet gminy/powiatu).

Zgłoszenie przez mieszkańców potrzeby rozwiązania problemu powinno nastąpić na etapie konstruowania projektu budżetu w roku poprzedzającym planowaną realizację zadania. Inicjatywa uchwałodawcza w stosunku do budżetu gminy/powiatu przysługuje organowi wykonawczemu – wójtowi/burmistrzowi/prezydentowi miasta. Pracownicy jednostek samorządu terytorialnego przygotowują projekt budżetu (dochody i wydatki) w III kwartale roku – w praktyce to czas nanoszenia poprawek do projektu, także zgłaszania propozycji finansowania nowych zadań.

W IV kwartale roku powstaje ostateczny projekt planu finansowego jednostki samorządu na kolejny rok budżetowy, który następnie jest przedkładany radzie gminy/powiatu. Budżet powinien zostać uchwalony przez radę gminy/powiatu przed rozpoczęciem roku budżetowego, w szczególnych przypadkach dopuszcza się, by przyjęcie uchwały budżetowej nastąpiło w terminie późniejszym, lecz nie później niż do dnia 31 stycznia roku budżetowego.

rekomendacje dla:

mieszkańców

- Omówienie różnych form zlecenia zadań organizacjom pozarządowym, np. powierzanie lub wspieranie realizacji zadań publicznych, klauzuli społeczne, funduszy wkładów własnych.
- Udział w szkoleniach dotyczących prawidłowej realizacji projektów.
- Udział w szkoleniach dot. umiejętności pozyskiwania środków zewnętrznych/fundraisingu.

rekomendacje dla:

organizacji pozarządowych

- Omówienie różnych form zlecania zadań organizacjom pozarządowym, np. powierzanie lub wspieranie realizacji zadań publicznych, klauzuli społeczne, funduszy wkładów własnych.
- Udział w szkoleniach dotyczących prawidłowej realizacji projektów.
- Udział w szkoleniach dot. umiejętności pozyskiwania środków wewnętrznych/fundraisingu.
- W przypadku decyzji o uzyskaniu dofinansowania ze środków gminy/powiatu, poszukiwanie dodatkowych środków, konkursów ponadlokalnych, które zwiększą skalę/zasięg planowanych działań.

rekomendacje dla:

urzędu gminy/starostwa powiatowego

- Omówienie różnych form zlecania zadań organizacjom pozarządowym, np. powierzanie lub wspieranie realizacji zadań publicznych, klauzuli społeczne, funduszy wkładów własnych.
- Wybór formy realizacji zadania:
 - otwarty konkurs ofert⁴.
 - zamówienie publiczne z uwzględnieniem klauzuli społecznej⁵,
 - zapytanie ofertowe
- Organizacja szkoleń z zakresu planowania projektów/składania oraz rozliczania ofert dla organizacji pozarządowych. (Działania edukacyjne mogą być realizowane we współpracy np. przez jednostki samorządu terytorialnego)

⁴ Ustawa z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2003 r. nr 96, poz. 873).

⁵ Ustawa z 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2007 r. nr 223, poz. 1655).

Inspiracje z projektu **WARNiK**

- W gminie Lipno prowadzone były rozmowy z decydentami na etapie przygotowywania projektu budżetu. Podczas opracowania przez organizację pozarządową wstępnego kosztorysu realizacji zadania – mobilnych świetlic – w roku kalendarzowym/budżetowym znacznie przekroczono możliwości finansowe budżetu gminy. Potrzeba realizacji zadania będzie mobilizowała do poszukiwania dodatkowych środków zewnętrznych. Osobowość prawna stowarzyszenia daje taką możliwość i stanowi wartość dodaną dla realizacji zadań w gminie.
- W powiecie gostyńskim zarząd zarekomendował zwiększenie puli środków w ramach konkursu ofert dla organizacji pozarządowych. Decyzja była wynikiem analizy skutków pandemii i ograniczonej dostępności specjalistów (psychologów, specjalistów pedagogicznych), którzy mogliby pomóc dzieciom doświadczonym przez COVID-19. Rada Powiatu zwiększyła pulę środków o 10 000 zł.
- W Powidzu zaproponowano nowy sposób finansowania zadań skierowanych do dzieci i młodzieży, z wykorzystaniem środków z tzw. “korkowego” (opłaty koncesyjnej z tytułu sprzedaży alkoholu) dzięki wprowadzeniu odpowiedniej nazwy zadania konkursowego: “Organizacja zajęć dla dzieci i młodzieży z elementami profilaktyki uzależnień, z możliwością krótkich wyjazdów”.

Zapewnienia finansowe

Ujęcie zadania, będącego odpowiedzią na zgłaszane potrzeby mieszkańców, w planie finansowym gminy/powiatu na kolejny rok budżetowy

Wybór formy realizacji zadania

Etap VI – Wybór realizatorów zadania

- wypracowanie zapisów dokumentacji konkursowej dotyczącej zakresu działań i rezultatów we współpracy przedstawicieli organizacji pozarządowych i urzędników,
- konsultacje prawne dokumentacji konkursowej i przetargowej (zamówienia publiczne z klauzulą społeczną),
- ogłoszenie konkursu/nabór wniosków na realizację zadania publicznego na zasadach obowiązujących w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Wykorzystanie środków publicznych pociąga za sobą stosowanie niezbędnych procedur związanych z:

- przygotowaniem zapisów konkursowych zawierających zakładane rezultaty realizacji zadania,
- ogłoszeniem konkursu/naboru wniosków/przeprowadzeniem postępowania np. z wykorzystaniem klauzul społecznych,
- wyborem najlepszej oferty i wyłonieniem realizatora/realizatorów zadania, którymi mogą być organizacje społeczne (np. fundacje, stowarzyszenia, spółdzielnie socjalne, spółki non-profit, podmioty kościelne),
- podpisaniem umowy na realizację zadania publicznego.

rekomendacje dla:

mieszkańców

- Współpraca mieszkańców z organizacjami pozarządowymi przy opracowaniu oferty w odpowiedzi na ogłoszony konkurs, w tym określenie harmonogramu, ustalenie zakresu zadań, budżetu itp.

rekomendacje dla:

organizacji pozarządowych

- Zorganizowanie spotkania przedstawicieli jednostki samorządowej i organizacji pozarządowych poświęconego uszczegółowieniu zakresu zadania będącego przedmiotem ogłoszonego konkursu.

Wypracowanie:

- zakresu możliwych działań,
- zakładanych rezultatów realizacji zadania.

Powyższe może być wypracowane podczas warsztatów przedstawicieli organizacji pozarządowych działających w obszarze problemu z przedstawicielami urzędu gminy/starostwa powiatowego odpowiedzialnymi za ogłoszenie konkursu.

- Konsultacje z prawnikiem/radcą prawnym dokumentacji konkursowej.

- Współpraca mieszkańców z organizacjami pozarządowymi przy opracowaniu oferty w odpowiedzi na ogłoszony konkurs, w tym określenie harmonogramu, ustalenie zakresu zadań, budżetu itp.

- Przygotowanie się do złożenia oferty w sposób rzetelny, tj. szczegółowe zapoznanie się z dokumentacją konkursową oraz stosowanie się do jej zapisów, skonsultowanie oferty z innymi osobami, np. doradcą z centrum wsparcia organizacji pozarządowych, osobą doświadczoną w pisaniu projektów, specjalistą/ką z dziedziny, której dotyczy projekt pod kątem merytorycznym.

- Złożenie oferty w konkursie na zasadach określonych w dokumentacji konkursowej.

- Zachęcenie przedstawicieli organizacji pozarządowych do pracy w komisjach oceny projektów.

rekomendacje dla:

urzędu gminy/starostwa powiatowego

- Zorganizowanie spotkania przedstawicieli jednostki samorządowej i organizacji pozarządowych poświęconego uszczegółowieniu zakresu zadania będącego przedmiotem ogłoszonego konkursu.

Wypracowanie:

- zakresu możliwych działań,
- zakładanych rezultatów realizacji zadania.

Powyższe może być wypracowane podczas warsztatów przedstawicieli organizacji pozarządowych działających w obszarze problemu z przedstawicielami urzędu gminy/starostwa powiatowego odpowiedzialnymi za ogłoszenie konkursu.

- Konsultacje z prawnikiem/radcą prawnym dokumentacji konkursowej.

- Ogłoszenie konkursu na realizację zadania publicznego/nabór wniosków na zasadach obowiązujących w UDPPW⁶.

- Zachęcenie przedstawicieli organizacji pozarządowych do pracy w komisjach oceny projektów.

- Wybór najlepszej oferty, zakładającej osiągnięcie rezultatów, zgodnie z zapisami ogłoszenia konkursowego.

- Podpisanie umowy na realizację zadania publicznego.

- Udostępnienie kart oceny merytorycznej.

- W gminie Czerwonak, po przeprowadzonej diagnozie i konsultacjach z organizacjami, doprecyzowany został zapis w programie współpracy na rok 2022 Gminy Czerwonak z organizacjami pozarządowymi, pozwalający na ogłoszenie nowego konkursu w obszarze ekologii. Na etapie przygotowania dokumentacji konkursowej ponownie zorganizowane zostało spotkanie z przedstawicielami fundacji i stowarzyszeń potencjalnie zainteresowanych udziałem w konkursie. Konsultacje miały na celu wspólne, z przedstawicielami urzędu, doprecyzowanie zakresu zadań oraz wypracowanie rezultatów, które następnie zamieszczone zostały w ogłoszeniu konkursowym.
- W gminie Rakoniewice oferta konkursowa została wypracowana przy współpracy kilku organizacji społecznych. Pozwoliło to na budowanie relacji pomiędzy instytucjami posiadającymi na co dzień inne cele.
- W gminie Lipno dokumentacja konkursowa została wypracowana w porozumieniu z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, który znając strukturę i specyfikę środowiska podsunął zastosowanie Mobilnej Świetlicy Wakacyjnej. Przyjęto tę propozycję do zastosowania jako pilotaż, z perspektywą na organizację świetlicy podczas całego roku szkolnego.
- W gminie Ceków-Kolonia ofertę na realizację zadania złożyła jedna organizacja, jednak jego realizacją zajęło się kilka podmiotów na zasadzie współpracy – wspólnie ustalili możliwości i potencjał każdej organizacji oraz zebrali wolontariuszy, uczestniczących w realizacji zadania. Ze względu na duże przedstawienie plenerowe kulturalno-historyczne, zaangażowanie i współpraca były tutaj kluczowe dla sukcesu przedsięwzięcia.

Wybór realizatorów zadania

Ogłoszenie konkursu/nabór wniosków na realizację zadania/zamówienia publicznego z uwzględnieniem klauzul społecznych na zasadach obowiązujących w Ustawie o działalności Pożytku Publicznego i o Wolontariacie

Konsultacje prawne dokumentacji konkursowej

Wypracowanie zapisów dokumentacji konkursowej dotyczącej zakresu działań i rezultatów we współpracy przedstawicieli organizacji pozarządowych i urzędników

Etap VII – Realizacja zadania

- zaangażowanie mieszkańców – inicjatorów nowego zadania – w jego realizację,
- upowszechnianie realizacji zadania w środowisku lokalnym.

Podjęte wcześniej działania służą realizacji planów, wynikających z potrzeb lub problemów zauważonych przez mieszkańców. Wykonanie zadania w jak największym stopniu powinno na te oczekiwania odpowiadać.

rekomendacje dla:

mieszkańców

- Aktywne upowszechnianie w środowisku lokalnym podjętych działań (m.in. zamieszczenie informacji na Facebooku, stronach www). Wzmacnianie przekazu w środowisku lokalnym, że środki przekazane organizacjom pozarządowym w efekcie trafiają do mieszkańców biorących udział w działaniach projektowych (festynach, warsztatach, szkoleniach itp.).
- Czynny udział w realizacji zadania publicznego (wolontariat, zatrudnienie na umowy cywilnoprawne, jeśli dotyczy).

rekomendacje dla:

organizacji pozarządowych

- Realizacja projektu zgodnie z zapisami umowy o dofinansowanie zadania publicznego, w tym informowanie o dofinansowaniu zadania. Bieżące informowanie przedstawicieli urzędu gminy/starostwa powiatowego o postępach lub ewentualnych trudnościach w realizacji zadania.
- Aktywne upowszechnianie w środowisku lokalnym podjętych działań (m.in. zamieszczenie informacji na Facebooku, stronach www). Wzmacnianie przekazu w środowisku lokalnym, że środki przekazane organizacjom pozarządowym w efekcie trafiają do mieszkańców biorących udział w działaniach projektowych (festynach, warsztatach, szkoleniach itp.).
- Zaangażowanie w realizację zadania mieszkańców, w szczególności tych zgłaszających problem, na który odpowiedź stanowi realizowane zadanie (porozumienie wolontariackie, zatrudnienie w ramach umów cywilnoprawnych itp.).

rekomendacje dla:

urzędu gminy/starostwa powiatowego

- Współpraca z realizatorami przy promocji i upowszechnianiu projektu, z wykorzystaniem kanałów komunikacji urzędu gminy/starostwa powiatowego, takich jak media społecznościowe.
- Monitorowanie realizacji zadania, otwartość na współpracę i niezbędne zmiany w trakcie realizacji zadania.

Inspiracje z projektu **WARNIK**

- W gminie Rawicz mieszkanka jest zatrudniona jako koordynatorka i osoba pierwszego kontaktu dla obcokrajowców. Przygotowując diagnozę, nawiązała kontakt z cudzoziemcami zamieszkującymi gminę Rawicz, a tym samym zdobyła ich zaufanie. Mieszkanka zaangażowana w projekt kontaktuje się z potencjalnymi odbiorcami, a przedstawicielki organizacji pozarządowej zajmują się doradztwem prawnym. Podział zadań zgodnie z kompetencjami i umiejętnościami gwarantuje dobrą organizację pracy a jednocześnie osiągnięcie zamierzonych rezultatów.
- W gminie Krobia Stowarzyszenie Ja-Ty-My po raz pierwszy otrzymało dofinansowanie w ramach otwartego konkursu ofert. We współpracy ze społecznością lokalną Chumiętek oraz organizacjami społecznymi zorganizowany został Jarmark Ekonomii Społecznej a podczas międzypokoleniowych warsztatów został opracowany quest (gra przypominająca podchody, harcerskie gry patrolowe i gry miejskie. Od gier miejskich qesty odróżnia bezobstępowość a od podchodów to, iż są one ściśle związane z konkretnymi miejscami i mają funkcję edukacyjną).
- W gminie Rakoniewice, dzięki szerokim konsultacjom (i diagnozie) z innymi organizacjami społecznymi, Stowarzyszenie SERCE wypracowało ofertę skupioną na organizacji międzysektorowego wydarzenia kulturalnego pn. Festyn Rakonia, gdzie nawiązano bezpośrednio do lokalnej tradycji i historii.
- W gminie Powidz trwały szerokie konsultacje i poszukiwania podmiotu, który może w najbardziej kompetentny sposób realizować ustalone wcześniej zadanie (półkolonie dla dzieci). Organizacja biorąca udział w projekcie, mając na uwadze transparentność działań oraz szeroki, włączający charakter projektu, aktywnie poszukiwała innych podmiotów mogących przystąpić do konkursu. Udało się ten cel osiągnąć – chęć realizacji zadania wyraziła lokalna Ochotnicza Straż Pożarna, posiadająca doświadczenie w organizacji zajęć dla dzieci.

Realizacja zadania

Upowszechnianie realizacji zadania w środowisku lokalnym

Zaangażowanie mieszkańców-inicjatorów nowego zadania w jego realizację

Etap VIII – Podsumowanie realizacji zadania

- weryfikacja założonych celów i efektów zadania (ewaluacja),
- obranie dalszego kierunku działania w danym obszarze lub zaprzestanie działań,
- upowszechnianie efektów,
- podziękowania, dowody uznania za zaangażowanie.

Każde zadanie, tym bardziej wcześniej nie podejmowane w danej społeczności, powinno zostać poddane podsumowaniu (ewaluacji). Podsumowanie realizacji zadania powinno odpowiedzieć na pytania:

- na ile zrealizowanie zadania pozwoliło odpowiedzieć na potrzeby i problemy dotyczące mieszkańców?
- na ile proces wypracowywania założeń i współpracy lokalnie był włączający różne osoby i organizacje, otwarty oraz wprowadził zakładaną zmianę?
- czy należy kontynuować realizację tego zadania?
- co (jeśli dotyczy) powinno być zmodyfikowane pod kątem zakresu, formy i finansowania zadania w przyszłości?

Etap ten pozwoli również na docenienie zaangażowania mieszkańców w identyfikowanie lokalnych problemów oraz podziękowanie za wkład organizacji pozarządowych w ich rozwiązywanie. Takie działanie zdecydowanie wpłynie na angażowanie się mieszkańców w sprawy lokalnej społeczności w przyszłości. Wzmocnieniem takiego przekazu jest upowszechnienie efektów projektu w lokalnych gremiach i mediach.

rekomendacje dla:

mieszkańców

- Aktywny udział w spotkaniu podsumowującym projekt.
- Podjęcie decyzji o ewentualnej kontynuacji zadania. W takim przypadku wypracowanie rekomendacji odnośnie przyszłego kształtu, zakresu, finansowania itp.
- Aktywne upowszechnianie w środowisku lokalnym efektów podjętych działań (m.in. zamieszczenie informacji na Facebooku, stronie www).

rekomendacje dla:

organizacji pozarządowych

- Przygotowanie sprawozdania z realizacji zadania i złożenie go w wyznaczonym terminie do urzędu gminy/starostwa powiatowego.
- Organizacja spotkania podsumowującego działania projektowe (dla oferentów, przedstawicieli urzędu, mieszkańców, celem określenia m.in. mocnych i słabych stron zrealizowanego projektu, jego efektywności (na ile nakład pracy i środków przełożył się na efekty projektu), skuteczności (tj. czy osiągnięto wszystkie zaplanowane w ofercie cele i rezultaty), czy użyteczności – na ile faktycznie projekt odpowiedział na potrzeby odbiorców itp.
- Podjęcie decyzji o ewentualnej kontynuacji zadania. W takim przypadku wypracowanie rekomendacji odnośnie przyszłego kształtu, zakresu, finansowania itp.
- Aktywne upowszechnianie w środowisku lokalnym efektów podjętych działań (m.in. zamieszczenie informacji na Facebooku, stronie www).
- Wykorzystanie rezultatów i zbudowanych relacji z mieszkańcami, urzędnikami do kontynuacji działań w obszarze realizacji zadania, np. zaangażowania mieszkańców w działania związane z wolontariatem, w działalność grup nieformalnych, zwiększanie ich świadomości nt. możliwości angażowania się w działania społeczne, z wykorzystaniem centrów wsparcia organizacji pozarządowych czy ośrodków wsparcia ekonomii społecznej itp.

rekomendacje dla:

urzędu gminy/starostwa powiatowego

- Weryfikacja i zatwierdzenie sprawozdania z realizacji zadania publicznego.
- Aktywny udział w spotkaniu podsumowującym projekt.
- Podjęcie decyzji o ewentualnej kontynuacji zadania. W takim przypadku wypracowanie rekomendacji odnośnie przyszłego kształtu, zakresu, finansowania itp.
- Prezentacja efektów prac organizacji społecznych/mieszkańców podczas sesji Rady Gminy/ Rady Powiatu oraz na stronie internetowej urzędu/starostwa.
- Zorganizowanie podziękowań dla mieszkańców i docenienie ich partycypacyjnej roli w rozwiązywaniu lokalnych problemów. Przykładem może być wręczenie oficjalnego, pisemnego podziękowania, podpisanego przez wóldarza lub przewodniczącego rady gminy/powiatu podczas uroczystości odbywających się z udziałem mieszkańców lub podczas posiedzenia rady gminy/powiatu itp.
- Upowszechnianie włączania mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów.
- Wskazanie przykładów zmian społecznych, które zostały osiągnięte podczas realizacji zadania w rocznym sprawozdaniu pełnomocnika ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi – prezentacja dobrych praktyk, uzupełniająca dane statystyczne.

Inspiracje z projektu **WARNiK**

- W gminie Świąciechowa pełnomocniczka ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi w formie prezentacji multimedialnej przedstawiła radnym wszystkie sfinansowane projekty w danym roku.
- Powstała w Rakoniewicach Inicjatywna Grupa RAKONIA, obecnie partnerstwo lokalne zrzeszające organizacje społeczne: koła gospodyń wiejskich, stowarzyszenia, instytucje gminne, podjęła decyzję o kontynuacji wspólnych działań w przyszłości. Jest to efekt dobrze przeprowadzonej diagnozy społecznej, zbudowania pozytywnych relacji, a także stworzenia pozytywnego wizerunku grupy i upowszechniania jej działań.

Podsumowanie realizacji zadania

Obranie dalszego
kierunku działania
lub zaprzestanie
działań

Upowszechnianie
efektów

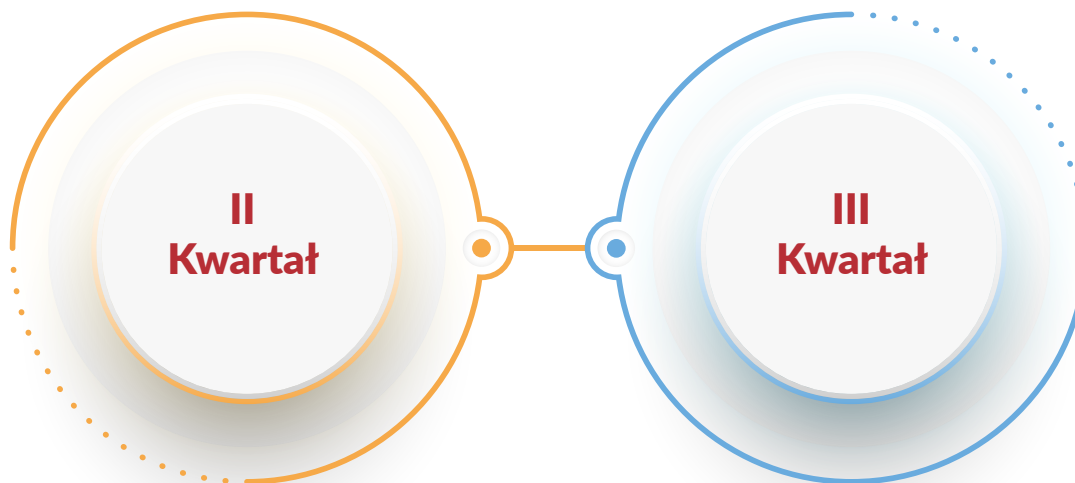
Podziękowania,
dowody uznania za
zaangażowanie

Weryfikacja założo-
nych celów i efektów
działania (ewaluacja)

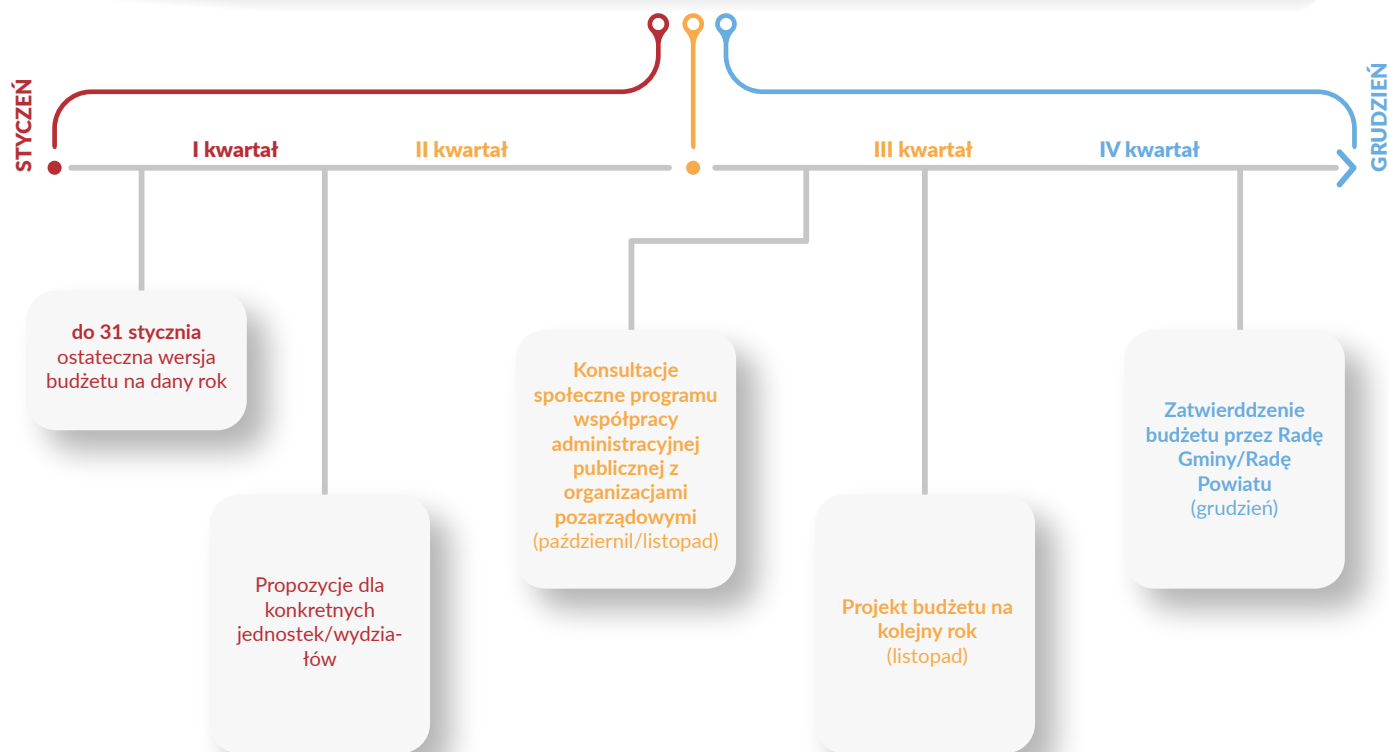
Mieszkanko, mieszkańcu, pamiętaj...

w II kwartale możesz zgłosić problem do wydziału, który ma kompetencje by się zająć jego rozwiązaniem.

w III kwartale warto wziąć udział w konsultacjach i wesprzeć organizacje pozarządowe w procesie nagłaśniania problemu i rozwiązań.

Planowanie budżetu w gminie/powiecie

Dlaczego warto wdrażać Model?

Korzyści z wdrażania Modelu włączania mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych to:

Mieszkańcy

- zwiększenie poczucia decyzyjności/wpływu na sprawy lokalne, miejsce zamieszkania.
- możliwość zwiększenia wiedzy, nabycia kompetencji w działaniach społecznych, które mogą się przełożyć na rozwój zainteresowań, a nawet zatrudnienie przy realizacji zadania.

Organizacje pozarządowe

- realny rozwój konkretnej organizacji, poprzez zaangażowanie mieszkańców w jej działalność, w tym w realizację zadania publicznego.
- aktywizacja mieszkańców może przełożyć się na włączanie nowych osób w działalność już istniejących fundacji i stowarzyszeń, tym samym zasilając ich zasoby ludzkie i organizacyjne.

Jednostka samorządu terytorialnego

- wiedza o problemach lokalnych, a tym samym skuteczniejsze odpowiadanie na potrzeby mieszkańców, przy wykorzystaniu lokalnych zasobów.
- zwiększenie współpracy z organizacjami pozarządowymi, co w efekcie wpłynie na wzrost zaufania w społeczności lokalnej.

- profesjonalizacja współpracy między administracją samorządową a organizacjami pozarządowymi.
- duży wpływ na rozwój lokalny, budowanie wspólnoty, odpowiadanie na potrzeby mieszkańców gminy/powiatu, zgodnie z ideą smart community - mądrej gminy.

O projekcie **WARNiK**

Wielkopolska Akademia Rzecznictwa NGO i Kooperacji

Opracowanie powstało w ramach projektu pn. **WARNiK – Wielkopolska Akademia Rzecznictwa NGO i Kooperacji**, zrealizowanego w okresie: 4 stycznia 2021 r. - 31 sierpnia 2022 r., przez stowarzyszenie Centrum PISOP w partnerstwie z norweską firmą Newschool, specjalizującą się w skutecznych formach edukacji dorosłych.

Model włączania mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów jest finalnym efektem ww. projektu i jednocześnie innowacyjnym rozwiązaniem, wspierającym wielkopolskie gminy i powiaty w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych.

W projekcie uczestniczyli:

- mieszkańcy, w tym działacze organizacji pozarządowych (stowarzyszeń, fundacji, spółdzielni socjalnych) identyfikujący problemy/potrzeby w społecznościach lokalnych,
- przedstawiciele lokalnych organizacji pozarządowych,
- przedstawiciele jednostek samorządu szczebla gminy lub powiatu, otwarci na stosowanie innowacji w rozwiązywaniu problemów społecznych i zaspokajaniu potrzeb mieszkańców.

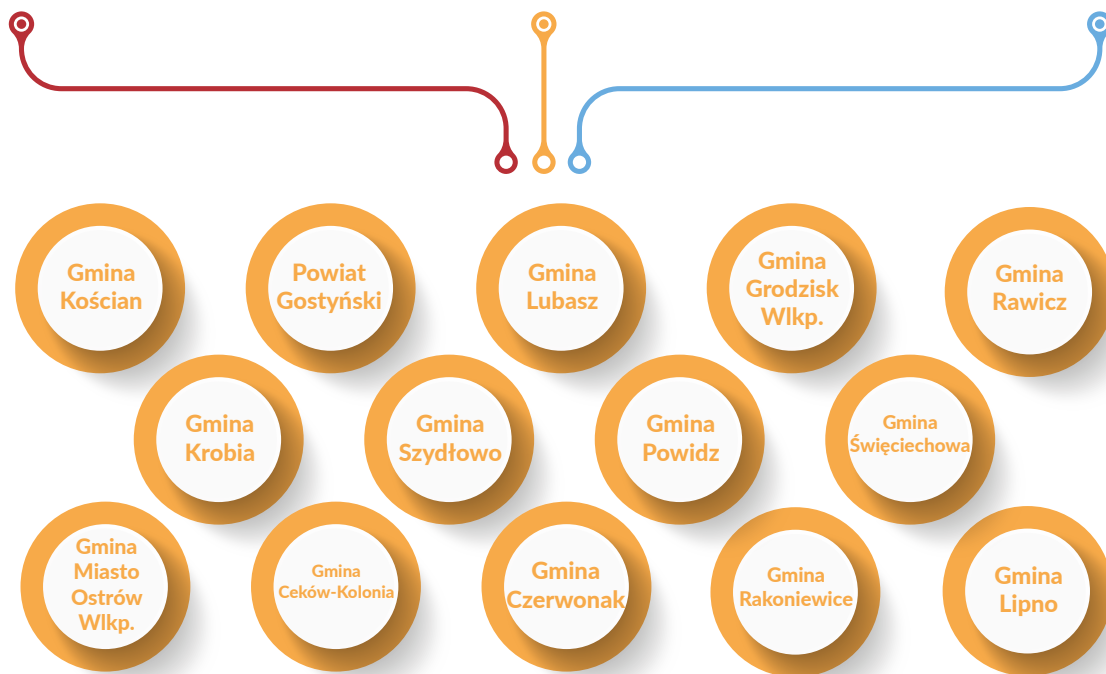

Do projektu zakwalifikowały się 42 osoby, z 14 społeczności lokalnych:

- Gmina Ceków-Kolonia
 - Gmina Czerwonak
 - Powiat Gostyński
- Gmina Grodzisk Wielkopolski
 - Gmina Kościan
 - Gmina Krobia
 - Gmina Lipno
 - Gmina Lubasz
- Gmina Miasto Ostrów Wielkopolski
 - Gmina Powidz
 - Gmina Rakoniewice
 - Gmina Rawicz
 - Gmina Szydłowo
 - Gmina Świąciechowa

WARNIK

to szereg działań we współpracy
z mieszkańcami, organizacjami
pozarządowymi i jednostkami
samorządu terytorialnego

Projekt realizowany z dotacji programu Aktywni Obywatele - Fundusz Krajowy,
finansowanego z Funduszy EGO

Cechą wspólną wszystkich osób uczestniczących w projekcie była otwartość, chęć wprowadzania zmian w dotychczasowej współpracy (mieszkaniec – organizacja pozarządowa – jednostka samorządu terytorialnego) i podnoszenie jej na wyższy poziom. Cechą różniącą zaangażowanych w projekt była: różnorodność problemów, z którymi się borykali a także stopień wcześniejszego zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne.

Zaplanowane w projekcie działania obejmowały:

- szkolenia dla wszystkich uczestników danej gminy (mieszkańców, organizacji pozarządowych, urzędników) w tematach: współpraca trójstronna, formalne i prawne zlecenie zadań, negocjacje,
- uczestnictwo w webinarze prowadzonym przez partnera z Norwegii,
- jednodniowa wizyta studyjna w celu poznania dobrej praktyki współpracy organizacji pozarządowych i jednostek samorządu terytorialnego,
- doradztwo-coaching w odpowiedzi na lokalne wyzwania np. w zakresie wyszukania lokalnego lidera, analizy rocznego programu współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi, organizacji spotkań międzysektorowych, analizy konkursów ogłaszanych dla organizacji społecznych,
- promocja podejmowanych działań w gminach, w szczególności w Wielkopolsce,
- konsultacje prawne zlecenia zadań,
- konferencja inauguracyjna i kończąca projekt.

Dziękujemy:

Wszystkim mieszkańcom, organizacjom
pozarządowym, partnerom samorząd-
owym, zaangażowanym w projekt WARNiK,
bez których ta publikacja nie powstałaby.

**Projekt zrealizowany został z dotacji programu
Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy,
finansowanego z Funduszy EOG.**

Stowarzyszenie Centrum Promocji i Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich PISOP, 2022 r.

pisop@pisop.org.pl

www.facebook.com/centrumpisop

www.pisop.org.pl